

9. Регулювання страхового ринку – підвищення рівня капіталізації страхових компаній, їх фінансової стійкості, плато- і конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості, підтримка дієвості системи антимонопольного законодавства, створення фонду гарантування страхових виплат за договорами страхування.

10. Регулювання корпоративних зв'язків – виразне формулювання прав і обов'язків емітентів та інвесторів шляхом розроблення результативної системи державного регулювання ринків капіталу, посилення контролювання за дотриманням вимог законодавства запобігання шахрайству, узгодження вітчизняного законодавства з міжнародними стандартами і сучасними вимогами розвитку фінансових відносин, підвищення вимог до корпоративного управління.

Отже, у кінцевому підсумку, зазначимо: для забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, особливо в умовах розвитку процесів європейської інтеграції, треба реалізовувати заходи, що стосуються підвищення рівня фінансово-економічної безпеки, оскільки її стан є головним критерієм оцінки ефективності державної політики.

Список літератури:

1. Луцик–Дубова Т.О. Основні пріоритети зміцнення фінансової безпеки України / Т.О. Луцик–Дубова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – Серія: Економічні науки. – 2012. – Вип.22. – Ч. II. – С. 1–7.
2. Лазарева А.П. Фінансова безпека країни: загрози та основні напрями зміцнення / А. П. Лазарева // Вісник Приазовського державного технічного університету. – Серія: Економічні науки. – 2014. – Вип. 27. – С. 88–94.

Ольга ВАТАМАНЮК

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Податкове навантаження є надзвичайно важливим фактором розвитку економіки та індикатором економічного благополуччя господарюючих суб'єктів і фізичних осіб. Через відсутність одностайної методики розрахунку цього показника та наявності відмінностей між типами податкових систем у різних країнах, обчислення розміру податкового навантаження може здійснюватися із використанням диференційованих методів, але при цьому ймовірність універсальності його оцінки у міжнародному масштабі є сумнівною.

Обрана тематика дослідження є однією з найбільш досліджуваних у вітчизняній літературі, а розгляд економічної сутності та багатогранності поняття податкове навантаження і його форм вияву, вивчення етапів розвитку фінансової думки із цього питання по праву належать заслугам таких видатних вітчизняних науковців, як В. Л. Андрущенко, А. М. Соколовська, В. М. Опарін, В. М. Мельник, І. О. Луніна та ін. Водночас, в останнє десятиріччя дедалі більше публікацій науковців були присвячені виявленню взаємозв'язку податкового навантаження та економічного розвитку держави, його прямого впливу на результати фінансово-господарської діяльності підприємств, що актуалізувало методику розрахунку показника податкового навантаження і засвідчило апробацію теоретичних здобутків у цьому напрямі у реальних умовах господарювання.

Оцінка величини податкового навантаження може передбачати його розрахунок в абсолютному та відносному розмірі, а в окремих країнах також і за такими підходами як порівняння податкових ставок, експертна оцінка і вирахування «дня податкової свободи». В абсолютному виразі податкове навантаження являє собою сукупність усіх податкових платежів, перерахованих платниками податків до державного бюджету та цільових фондів. При здійсненні навіть такого, на перший погляд, простого розрахунку можуть виникнути труднощі, оскільки зобов'язання, погашені за усіма податками, не можуть бути відображені в одному бюджеті і у цьому випадку виникає необхідність використання більш ніж одного джерела інформації для обрахунку обсягу податкових надходжень у країні загалом. З іншого

боку, доцільність виміру податкового навантаження як абсолютного показника полягає у можливості порівняння його величини для декількох країн за один період часу. Водночас найбільш ефективним у порівняльному аспекті і найбільш поширеним у світовій практиці є «відносний» метод розрахунку податкового навантаження, за яким даний показник визначається як відношення податкових надходжень, а також обов'язкових соціальних внесків до ВВП країни [1].

Серед порівняльних методів оцінки податкового навантаження найбільш розповсюдженими є розрахунок середнього значення обсягу податкових платежів на одного жителя, а також зіставлення розмірів податкових ставок за одними й тими ж податками в різних країнах, однак оскільки податок – це не тільки податкова ставка, але також і податкова база, порівняння самих лише відсоткових ставок має досить поверхневий характер [2, с. 824].

Що ж стосується методу вирахування «дня податкової свободи», то він є актуальним для таких країн як Канада, США, Великобританія. Достовірно відомо, що ідея запровадження державного свята-звільнення від податкового тягаря, який би називався «День особистої свободи», вперше була висунута М. Фрідманом у 1974 р. Згодом його пропозицію підтримали аналітичні центри, що досліджували ринок, а вже з часом концепцію «дня податкової свободи» було передано до Податкової фундації (The Tax Foundation), неприбуткової дослідницької та освітньої організації, розташованої у Вашингтоні, яка здійснює збір даних та публікацію досліджень на податкову тематику. Як правило, розраховують день податкової свободи наступним чином: спочатку обчислюється відношення загального обсягу сплачених податків у державі до величини національного доходу, помножене на кількість днів у році. До одержаного результату додається одиниця, а потім ця кількість днів відраховується від першого січня, щоб дізнатися, на яку саме дату припадає день податкової свободи [3, с. 8-12].

Цікавим, на наш погляд видається також підхід упорядників видання «Paying Taxes» – спільного проекту групи Світового банку та міжнародної аудиторської компанії PricewaterhouseCoopers, які вводять нове поняття «адміністративний податковий тягар» і вважають за необхідне вимірювати податкове навантаження за трьома показниками: загальною сумою сплачених податків; потребою у часі для розрахунку та погашення податкових зобов'язань та кількістю обов'язкових платежів і частотою їх сплати [4]. Він є особливо цінним з огляду на те, що розглянуті вище методи розрахунку податкового навантаження позиціонують цей показник як макроекономічний, а методика Світового банку та PWC є універсальною, тобто практичною при застосуванні як на рівні держави, так і на рівні господарюючих суб'єктів.

Таким чином, податкове навантаження є багатограним показником, який в залежності від кута зору, може не тільки відображати ступінь перерозподілу ВВП через систему обов'язкових платежів, але й характеризувати їх вплив на вигоди економічних суб'єктів, тобто доходи, прибутки і т. ін. У своїй більшості ці методики використовуються при розрахунку податкового навантаження на макроекономічному рівні. Тим не менше, визначення уніфікованої методики розрахунку податкового тягаря на окрему галузь чи підприємство і досі залишається відкритим.

Список літератури:

1. Taxation trends in the European Union, 16 June 2014 [Електронний ресурс] / Eurostat Newsrelease. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2014/pr_92-2014_en.pdf
2. Giriūnienė G. Analysis of Assessment Methods of Tax Burden: Theoretical Aspect, Economics and Management, 2012, # 17 (3), pp. 823-828.
3. Brooks N. Tax Freedom Day. A Flawed, Incoherent and Pernicious Concept, Canadian Centre for Policy and Alternatives, 2005, 27 p.
4. Paying Taxes 2014. The Global Picture [Електронний ресурс] / World Bank/IFC, PricewaterhouseCoopers: 2014. – Режим доступу: <http://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/assets/pwc-paying-taxes-2014.pdf>